

Roman Margriet van der Linden overtuigt niet

Margriet van der Linden, bekend voorvechtster van vrouwenrechten, schreef een roman over de christelijke wereld van haar jeugd. De titel van haar boek klinkt dreigend: *De liefde niet*.

Recensie

Tjerk de Reus

Het heeft niet geboterd tussen Margriet van der Linden (1970) en de christelijke wereld waarin zij opgroeide. Dit is voor iedereen die haar roman *De liefde niet* leest, zonneklaar. Eigenlijk is de titel al voldoende om te weten wat deze voormalige hoofdredacteur van het feministische blad *Opzij* met haar lezers wil communiceren. Als kind en als opgroeiende jongere miste zij liefde die haar ruimte gaf, liefde die haar de kans gaf om zichzelf te zijn en om haar kritische vragen te stellen. Ze ontdekte dat ze lesbisch is, en ook dat kreeg geen warm welkom. Allemaal heel sneu en dramatisch. Haar roman geeft een naargeestig beeld van de zogenoemde Biblebelt, waarin ruim honderdduizend bevindelijk-gereformeerde gelovigen zich hebben georganiseerd met scholen, bejaardenhuizen, vakverenigingen, eigen politieke structuren, een eigen dagblad en noem maar op.

Zwart-wit

Kijkend door de ogen van Van der Linden kun je niet anders dan concluderen: het is een ontzettend eng wereldje. Of je via haar waarneming een betrouwbaar beeld hebt gezien van de refozuil is een heel andere kwestie. Met gemak kun je beweren dat het allemaal genuanceerder ligt, dat zij zwart-wit beelden schetst. Maar evengoed valt aan te voeren dat elke nare ervaring op zichzelf staat en voor de persoon in kwestie heel schadelijk kan zijn. In die zin kun je unieke ervaringen niet wegstrijken onder een algemene noemer.

Punt van belang is dat op dit boek het woord 'roman' prijkt. Je

kunt deze vertelling dus niet rechtstreeks laten samenvallen met het leven van auteur. Toch wordt die suggestie wel gewekt, ook door de auteur zelf, die in interviews naar aanleiding van het boek vooral over haar eigen leven vertelt. De hoofdpersoon van de roman heet simpelweg 'M', waarbij je als lezer toch steeds denkt: dat is Margriet. Hoe dat ook zij, in deze roman kijken we via de ogen van M naar christelijke scholen, naar strenge dominees, naar vermanende mentorgesprekken op school, naar de politieke sfeer van jaren rond 1990. En precies deze blik van M geeft een specifieke kleur aan deze roman.

Je kunt 'De Liefde niet' een mooi boek vinden omdat je medelijden met de auteur hebt

Wat te berde wordt gebracht, is voor een deel de werkelijkheid die deze M ontmoet, maar voor een evenzo belangrijk deel een projectie van haar gekwelde en soms platvloerse binnenwereld. Illustratief hiervoor is de ontmoeting van M met een predikant, die eigenlijk niet zo heel veel gekst doet, hij serveert een paar zalvende waarheden en dan denkt M: 'Wat een vervelende man, (...) hij stonk vast uit zijn bek. Zo'n vieze putlucht waar niemand wat van durfde te zeggen, die hij over de schrale lippen van een

kwezelig vrouwtje asemde als hij haar, omdat hij zo goed wist wat de Bedoeling was, te grazen nam.' Zo'n reactie maakt een verhaalpersonage doorgaans niet interessanter voor de lezer. Hoofdpersoon M is slecht in staat tot zelfreflectie.

Tijdsbeeld

De roman van Van der Linden geeft een aardig tijdsbeeld. Vooral de jaren waarin M studeert aan de Evangelische School voor Journalistiek in Amersfoort krijgen met allerlei nieuwsberichten een herkenbaar profiel. Het was de tijd van de Val van de Muur, de grote veranderingen in Oost-Europa, het voetbalsucces op het Europees Kampioenschap van 1988. Maar dit alles vormt slechts de lijst van het schilderij. De grote lijn van het verhaal is die van bevrijding en 'je vleugels uitslaan'.

Als M stage gaat lopen bij een liberaal-joods opinieblad ervaart ze de sfeer meteen als 'ongedwongen'. Narigheden die in het christelijke wereldje speelden, verdwijnen als sneeuw voor de zon als M de vrijheid ervaart in de grote buitenwereld. Als lezer weet je eigenlijk al na de eerste tien bladzijden dat het hier op zal uitlopen. In die zit heeft de roman weinig verrassends in petto.

Aan zo'n persoonlijk boek als *De liefde niet* kleeft een lastig probleem. Het geheel vaart onder de vlag van 'roman', maar het is dat eigenlijk niet. Het boek is allereerst een uitdrukking van iemand leven, van persoonlijke ervaringen, autobiografie dus. Het hangt allemaal sterk samen met de auteur zoals we die kennen uit de media. Je leest een interview met haar en je denkt: wat zielig voor die vrouw. Je kunt *De liefde niet* een mooi boek vinden omdat je medelijden met de auteur hebt. Los daarvan is het boek niet zo erg interessant. Als literaire compositie heeft het weinig overtuigends. Bovendien: we hebben al zo vaak boeken gelezen over een bekrompen christelijke jeugd.

De liefde niet.
Roman. Margriet van der Linden.
Uitgeverij Querido,
19,99 euro

